

In memoriam

др ЈОВАН ВУКМАНОВИЋ (1906-1994)

У петак 16. децембра 1994. године умро је у Будви у осамдесетосмој години живота др Јован Вукмановић, научни савјетник, водећи етнолог Црне Горе, један од ријетких наших научника који су се посветили прикупљању, обради, чувању, научном проучавању и објављивању народног блага које је наш народ вјековима стварао кроз разне облике стваралаштва у областима духовне и материјалне културе. На основама Цвијићеве школе, као Ердељановићев ђак и сарадник, Јован Вукмановић је своја дугогодишња научна истраживања из области антропогеографије, етнологије, фолклора, социологије и народног живота уопште, базирао на теренским истраживањима, неуморно обилазећи поједине крајеве Црне Горе, биљежећи народне обичаје, стваралаштво, предања, историјску традицију, настојећи да своје закључке са теренских и емпиријских истраживања поткријепи архивским изворима и литературом. И поред тога што је у посљератном развоју доминирала научна мисао, која је приоритет давала марксистичкој социологији, и тиме у други план стављала етнологију као науку, Јован је остао вјеран својим научним и националним опредељењима. Можда је то један од разлога што није био биран у чланство Црногорске академије наука и умјетности.

Као научник - етнолог Јован је написао и објавио три значајне монографске студије: „Црмница” антропогеографски преглед 1988; „Паштровићи”, антропогеографско етнолошка испитивања, 1960; „Конавли” - антропогеографска и етнолошка испитивања, 1980. године. Ова подручја нијесу случајно изабрана за његова научна истраживања. Црмница је његов родни крај, једна од четири нахије старе Црне Горе; Паштровићи област у којој се у изворним облицима сачувала њемањичка традиција и самоуправа, и Конавли - жупа између Суторине и Цавтата, која је припадала Дубровачкој републици и која је богата фолклором и интересантна за демографска истраживања. Резултат до којих је Вукмановић дошао указују да је становништво ових трију регија већином истог етничког састава, да се ради о досељеницима из српских земаља који су током више вјекова формирали ове заједнице. Поред ових

монографија студија Вукмановић је објавио око сто расправа, и других прилога о и друштвеним обичајима, о поријеклу појединих братстава и породица, о привредној и занатској дјелатности у старој Црној Гори и др. Не мање важна је његова активност на представљању Црне Горе у Енциклопедији Југославије и Етнолошком атласу Југославије, гдје је лично обрадио неколико стотина јединица.

Јован Вукмановић је и развој Етнографског музеја на Цетињу,

другим крајевима Републике, а био је велики заговорник формирања етно-парка на Брајићима. Нажалост, та његова изванредна идеја није подржана и тиме Црна Гора изгубила у представљању своје прошлости.

Треба истаћи и педагошки рад овог заслужног научника и човјека. Више година радио је као професор у средњој школи, а писац је и првих посљератних уџбеника из географије за основне школе у Црној Гори.

Зашао већ у године Јован није престајао да се интересује за развој етнологије, са сјетом је говорио о томе што у Црној Гори нема научног подмлатка, што су занемарна теренска испитивања и народно благо припада.

Јован Вукмановић је посљедњих година највише боравио у Будви, крају у ком је као млад истраживач и започео своја теренска истраживања. Нема куће, засеока и села у Паштровићима које Јован није више пута посјетио.

Живио е скромно, ненаметљиво, држећи се оних моралних принципа која су Марко Миљанов и Стефан Митров Љубиша истицали као праве вриједности човјека овог поднебља.

Др. Мирослав Лукетић